

Hoe agrariërs en natuurmensen elkaar al 25 jaar vinden

Op Goeree-Overflakkee bestaat al 25 jaar een kerkuilenwerkgroep. In het kader van dit jubileum hebben leden van deze groep een presentatie gehouden voor de eigenaren van de gebouwen waar de kasten hangen en voor belangstellenden.

Beschermers van het eerste uur

Jan-Kees Goedegebuur uit Melissant en Cor Both hebben ontdekt dat op het Eiland geen kerkuilen meer voorkomen. Voor 1963 zijn er 3500 paren in Nederland bekend. Door de strenge winter van 1963/1964 is 90 procent van de populaties verdwenen. De kerkuil komt op de rode lijst. Op 19 maart 1991 is er een vergadering van NLGO. Hoe moeilijk de kerkuil het heeft komt aan de orde. Als het voorstel komt om een kerkuilenwerkgroep op te richten is Jan-Kees de eerste die zijn vinger opsteekt om in de groep te gaan. Cor sluit zich daar bij aan. Na een jaar informatie inwinnen knutselen de heren een broedkast in elkaar. Neem voor het onderkomen heel oud hout en zorg dat hij niet naar verf ruikt weten zij. Hoe het er uitziet is niet belangrijk. Kast worden gemaakt van schrootjes, planken van een oude schutting enz. . Op 1 februari 1992 wordt de eerste kast geplaatst. Geen broedsucces de eerste jaren. Toch komt er een melding dat er kerkuilen in de schuur gezien zijn. Op de hooizolder liggen keurig netjes stobalen gestapeld. Behalve één. Deze ligt een stuk van de muur af. Tussen de muur en de andere balen is een mooie ruimte. Voor de uilen een ideale kraamkamer. Hier komen drie jongen ter wereld. De eerste vier jaar zijn in de kasten geen broedresultaten.

De werkgroep bestaat 25 jaar

Na het pionieren komen de eerste resultaten. Er komt steeds meer samenwerking met kerkbesturen en boeren. Men hangt kasten op in hoge gebouwen als torens en schuren. Er wordt nooit verteld bij wie ze hangen. Er worden regelmatig in het land eieren en kuikens gestolen. Het is hard werken voor Daan van der Groef. Hij doet het meeste timmerwerk. Er zijn in 25 jaar ruim 150 kasten geplaatst (ongeveer 100 stuks staan nog op dezelfde plaats 50 stuks zijn er door verbouwing of overlast verdwenen}. Er is in de loop der jaren op 68 verschillende locaties gebroed. Dit jaar zijn er 11 nieuwe plekken bijgekomen. Niet ieder jaar broeden de uilen in dezelfde kast en door sterfte vallen koppels weg en zoeken nieuwe koppels een geschikte kraamkamer. In het begin komen er mondjesmaat jongen. De laatste jaren gaan de broedresultaten snel omhoog. In 2017: wordt er op 26, in 2019: op 38 plekken gebroed. Deze zomer is het feest, het honderdste kuiken wordt geringd.

Risico's

De vijf leden van de groep zijn aanwezig. Het zijn: Ger, Daan, Arie, Pieter en Cor. Zij zijn behalve één lid direct herkenbaar aan hun outfit met op de borst het trotse logo. Alleen Cor Both loopt rond in zijn 'dagelijkse' kloffie. Hij vertelt dat het plaatsen en controleren van de nestkasten niet zonder risico is. De kasten moeten zo hoog mogelijk en op een zo donker mogelijke plaats komen. Daarom staat altijd voorop: goed materiaal, geen risico nemen en altijd met 2 personen werken. Toch kan er weleens wat mis gaan. Laatst stond hij op de ladder om jongen tevoorschijn te halen die zij wilden ringen. Flats zegt er één. Een witte golf stroomt over zijn poloshirt. Zelf het shirt wassen. Om die witte krijtstrepen er uit te krijgen valt nog niet mee. De kleur van het trotse kledingstuk is wel een tintje lichter geworden. De aanwezigen vinden dat hij het gewoon aan moet trekken. Een andere keer vliegt een niets vermoedende uil de kast binnen pardoos in zijn gezicht. Voortaan wordt de ingang eerst afgesloten en daarna begint de controle.

Ringen en pluizen

Ger Maatkanp heeft zich bekwaamd in het ringen van de jonge vogels en het uitpluizen van de braakballen. Om de andere dag legt het vrouwtje een ei. Bij zes eieren zitten er twaalf dagen tussen het eerste en het laatste. Na het leggen van het eerste ei gaat het vrouwtje broeden. De jongen komen niet gelijktijdig uit. Het ringen moet voor ze twintig dagen oud zijn. Het blijft altijd een gok of je op tijd bent. Is een poot te dik of juist te dun, dan wordt er geen ring aangebracht deze vogels blijven ringloos. Men komt niet voor de tweede keer terug. Iedere ring heeft een uniek nummer. Bij terugmelding weet men waar die geringd is. De oudste uil die ooit op het eiland gevonden is, was 12 jaar oud. Een melding uit Helgoland vertelt dat deze 445

km heeft afgelegd. De jongen moeten veel leren. Jagen behendig vliegen enz. . Veel dieren zijn slachtoffer in het verkeer. Jonge uilen zitten graag op een hectometerpaaltje langst de snelweg. Komt er een vrachtwagen langs dan worden ze door de luchtstroom meegezogen en belanden tegen een auto die er na komt. Op de paaltjes monteert Rijkswaterstaat nu rolletjes zo kunnen de vogels hun evenwicht niet bewaren. Na het eerste jaar is er nog 50 procent van de jongen over. Kerkuilen eten veel muizen. Voordeel van kerkuilenbraakballen is dat ze heel blijven. De botjes verteren niet. Ga je ze uitpluizen dan kun je aan de inhoud zien wat ze eten. De soorten muizen kun je zo op naam brengen. Er zijn drie soorten muizen: woelmuizen, ware muizen en spitsmuizen. Deze zijn herkenbaar aan de kiezen. Zitten er veel overblijfselen van vleesetende dieren als spitsmuizen in dan stinken de braakballen heel erg. Door het ontleden van braakballen heeft men twee nieuwe soorten muizen op het eiland ontdekt. De Rosse Woelmuis en de Aardmuis. Voor educatie pluizen leden van het IVN tijdens workshops en leden van de groep op scholen met kinderen veel braakballen uit. Bij de kerkuil staan de oren op verschillende hoogte in de kop. Het geluid komt in de vorm van een driehoek naar ze toe. Zo kunnen ze exact de plaats bepalen waar een prooi zich bevindt.

Hoe staat het er nu voor?

In 25 jaar zijn de eigenaren van de gebouwen waar de kasten hangen heel enthousiast. Dit bewijst de opkomst bij de lezing die de werkgroep voor hen heeft gehouden. De zaal was overvol. Men begrijpt dat het succes voor beide partijen positief is. De kerkuilenstand op ons Eiland is enorm toegenomen. Schadelijke dieren zoals muizen worden aangepakt. Dit succes is een compliment voor de kerkuilenwerkgroep. Het landschap op Goeree-Overflakkee is niet optimaal voor de kerkuil. Toch vliegen er heel veel rond.